

Foglalkoztatási-gazdasági együttműködések és szolgáltatások fejlesztése Fejér megyében című, TOP-5.1.1-15-FE1-2016-00001 azonosítószerű projekt keretében készült műhelytanulmány

Mezőföldi tanulmányok 11.

2020. december 30.

Tanulási problémák Sárbogárdon

Futóné Molnár Tímea, szociális munkás

Tartalom

Bevezetés.....	3
I. Tanulási problémák	
I.1. Tanulási problémák meghatározása	4
I.2. Tanulási zavarok azonosításának pszichológiai és pedagógiai eszközei	4
II. Diszlexia	
II.1. Diszlexia meghatározása.....	5
II.2. A diszlexia okai.....	6
II.3. Diszlexia tünetei.....	7
II.4. Diszlexia és áldiszlexia	7
III. Diszlexiások helyzete Sárbogárdon.....	8
III.1. A Diszlexia prevenciója	9
III.2. A társadalmi környezet elemzése interjúk segítségével.....	9
Összegzés	10
Felhasznált irodalom	11
Felhasznált honlapok.....	12
Mellékletek.....	1

Bevezetés

Dolgozatom témájául a tanulási zavarok és a társadalmi környezet vizsgálatát választottam. Azért választottam a tanulási zavarok kérdéskörét, mert rendelkezem gyógypedagógiai asszisztens illetve gyermekvédelmi asszisztens képesítéssel is, mely végzettségeim gyakorlatának egy részét ilyen jellegű gyermekek körében teljesítettem. Ezen belül a diszlexiát fogom részletesen elemezni. Kutatásom alapkérdései közé tartozik az a probléma, hogy mi az oka annak, hogy egyre több óvónő, tanítónő, gyógypedagógus, szociális munkás, szülő szembesül az olvasás-írás tanulás zavarának problémájával. Témaválasztásom indítéka az, hogy az ilyen problémával küzdő gyerekeket társadalmi környezetük nehezen fogadta el őket addig, még be nem bizonyosodott róluk a diszlexia ténye. A társadalmi környezetnek időben fel kellene ismerni ezen tanulók nehézségeit. Ezért választottam a tanulási zavarok, ezen belül a diszlexiát és társadalmi környezet elemzését dolgozatom témájául. Speciális módszerekre van szükségük, kénytelenek a társadalomhoz alkalmazkodni. Különböző szerzők szerint a diszlexia aránya: Gaddes, Béatrice Sauvageot és Jean Métellus azt állítják, hogy az általános iskolások 8-15%-át, Smythe és Salter szerint pedig csak 5%-át érinti. Az olvasási nehézségek azért olyan súlyosak, mert „az olvasás kultúrtechnika, nélkülözhetetlen eszköz a művelődés minden fokán” (Meixner, 1967) Akinek már az első osztályban is nehézségei vannak az olvasással, arra már érdemes felfigyelni és szakemberhez irányítani. Napjainkban még nem népszerű az olvasási problémák okának kiderítése az általános iskolákban. Az olvasással küszködő gyerek nem kerülnek időben szakemberhez. Már az óvodásoknál különböző vizsgálatokat útján ki lehetne szűrni, hogy melyik gyereknél várható nehézség. Például a Wechsler-féle intelligenciateszt gyermek változatai. A diszlexiásoknak nehéz olyan közösséget találni ahol megértik, és segítik beilleszkedésüket. Dolgozatom szakirodalmi áttekintésből, illetve kutatómunkából áll. Az elméleti részében szakirodalomra támaszkodva szeretném röviden bemutatni a diszlexiát. A társadalmi környezet vizsgálatára interjút készítettem a Mezőfalvi Petőfi Sándor Általános Iskolában. Kutatásom során szeretnék választ kapni, arra, hogy a diszlexia kezelhető-e, betegségnek tekintik-e? Milyen módszereket alkalmaznak, milyen előnyei és hátrányai vannak a diszlexiásoknak. Az első részben a tanulási zavar fogalomkörének vizsgálata után áttérek a diszlexia definícióira, tüneteire, okaira, felismerésének módszertanára. Ezután a diszlexiát és áldiszlexiát fogom elemezni. Végezetül pedig a diszlexások sárbogárdi helyzetéről ejtenék pár szót.

I. Tanulási problémák

I.1. Tanulási problémák meghatározása Lásd: melléklet, Forrás: www.oki.hu

A tanulási problémák előfordulási aránya országonként különböző. Sárbogárdon korábban 3%-ra, napjainkra az új olvasástanítási módszereknek köszönhetően körülbelül ötszörösére emelkedett a tanulási problémával élők aránya. A tanulási problémák közé sorolhatjuk a helytelen tanulási szokásokat, a kognitív képességek bizonyos típus zavarát, mint például: hiperaktivitás, figyelemzavar, valamint diszlexia, diszgráfia, diszkalkulia. A diszlexiások többsége logopédiai segítséggel megtanult olvasni a hagyományos módszerekkel.¹ Mesterházy Zsuzsa véleménye szerint: „a tanulási zavar a tanulás részterületein jelentkezik, például az írás, olvasás, viszont más tanulási területen jó eredmények érhetők el.” Fontosak a fejlesztő foglalkozások, és a megfelelő szakemberek véleményének kikérése, például: gyógypedagógus, pszichológus.² A tanulási problémákat két nagy csoportra lehet osztani. Az első csoportba sorolhatjuk a tanulási nehézségeket és a zavarokat, míg a másikba pedig a tanulási akadályokat. Véleményem szerint a tanulási nehézségek eltérnek a tanulási akadályoktól, ezért fejlesztése is nehezebb, ugyanis a tanulási akadályok esetében inkább a környezeti, kulturális tényezők játszanak döntő szerepet, ami kisebb változtatásokkal jól korrigálható. Beszélhetünk átmeneti, illetve tartós tanulási zavarokról. Az átmeneti csoportba sorolhatók a lemaradó, lassan tanulók, akik nem értelmi fogyatékosok. A tartós tanulási zavarok csoportjában található az általam vizsgált diszlexia is. Ezen kívül ide sorolhatjuk még a hiperaktivitást és a diszgráfiát. Ebben a csoportban jelen lévők nem értelmi fogyatékosok, de sajátos nevelési igényűek. A speciális nevelési igényre azok az emberek vannak rászorulva, akik nevelési és tanulási lehetőségeikben korlátozottak, ezért fejlesztésükhöz a gyógypedagógiai támogatás elmaradhatatlan.

¹ Gyarmathy Éva: A tanulási zavarok szindróma a szakirodalomban. In: Új Pedagógiai Szemle 1988/48. évf. 10. szám, 59-68 oldal

² Mesterházy Zsuzsa: A nehezen tanuló gyerekek iskolai nevelése. Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Főiskola. Budapest, 1998. 49. oldal

I. 2. Tanulási zavarok azonosításának pszichológiai és pedagógiai eszközei

A diszlexia előfordulási aránya gyakoribb az átlagos, vagy átlagon felüli intelligenciahányadossal rendelkező gyerekek esetében. Sok eljárás született és születik a tanulási zavarok azonosítására. Legismertebb a *Wechsler-féle intelligenciateszt* az 1930-as években jelent meg először, azóta is fejlesztés alatt van. Az intelligencia tesztet tanulási zavarokkal küzdő gyermekeken alkalmazták, és végeredményként jelentős különbségeket találtak.

Snijders-Omen-féle intelligenciateszt: A részképességeket eltérő skálákon kezeli, ezáltal mindenről külön-külön kapunk információt. *Gósy Mária GMP-tesztje*: a nyelvi képességeket vizsgálja. Akkor állapít meg tanulási zavart, ha a gyermek életkoránál gyengébb eredményt mutat. Vannak amelyek összetettebbek és több képességet mérnek. Például: *MSSST* (the Meeting School Street Screening) Teszt: észlelés és nyelvi készségek szintjén méri a várható tanulási akadályozottságot.³ *Inizan-féle DPT*: Számos altesztet tartalmaz. Három fő területe van: térorientáció, beszéd, időorientáció.⁴ Porkolábné Balogh Katalin nevéhez fűződik a több funkciót vizsgáló tanulási zavarok szűrésére szolgáló feladatsor. Teljesítménytesztekkel dolgozik, akkor állapít meg tanulási zavart, ha a gyermek életkoránál gyengébb eredményt mutat. A pedagógusok által létrehozott eljárások, illetve a gyermekek teljesítményének, viselkedésének megfigyelésén alapuló kérdőívek jobban tükrözik a valóságot.⁵

II. Diszlexia

II. 1. Diszlexia meghatározása

A diszlexia a legtöbb meghatározás szerint az olvasás zavarát jelenti. A diszlexia a görög „dys” és a latin „legere” szó összetételéből származik.(Meixner, 1995). Több értelmezése van: olvasási nehézség, olvasás és írás nehézség, sok esetben pedig minden tanulási nehézséget diszlexiának neveznek. A Dyslexia szó gyengén olvasást jelent, az emberek nehezen, lassabban szereznek információt az írott szövegből, és kevesebb lehetőségük van a kibontakozásra, mint társaiknak, akiknek nincs ilyen problémája. A problémakör jelentős magyar képviselője

³ Gyarmathy Éva: Diszlexia: a specifikus tanítási zavar. Lélekben Otthon. Budapest, 2007. 29-31. oldal

⁴ Vassné Kovács Emőke: Diszlexia-veszélyeztetettek kiszűrésének lehetősége az Inizan-teszttel. In. Fejlesztő Pedagógia 1992/3. évf. 1-2. szám, 49-52. oldal

⁵ Gyarmathy Éva: Diszlexia: a specifikus tanítási zavar. Lélekben Otthon. Budapest, 2007. 29-31. oldal

Ranschburg Pál. A fogalomnak két megközelítése van, a pszichológiai és a pedagógiai megközelítés. Pszichológiai, ha a gyerek készségei fokozati sorában a legalsó szint a diszlexia”.(Perfetti , 1985) A pedagógiai „ha ellentmondás alakul ki a gyermek iskolai teljesítménye és a feltételezett intellektuális képességei között”⁶. Gyarmati Éva szerint: „A diszlexia egy gyűjtőfogalom, lényegében azt jelenti, hogy az olvasási készségek fejlődése elmarad a gyermek életkorának és értelmi képességének megfelelőitől, és valamilyen neurológiai eltérés okozza ezt az elmaradást, amely egész életében előnyökkel és hátrányokkal jár.

Lehet szerzett diszlexia, ami agyi trauma által alakul ki, és lehet fejlődési diszlexia, amely örökletes.⁷ Meixner Ildikó szerint: „A dyslexia részképesség zavar. Ez azt jelenti, hogy a gyermek képességei általában megfelelőek vagy akár nagyon jók is lehetnek, egyesek viszont feltűnően gyengék. Ezek a gyenge képességek húzzák vissza a gyermek fejlődését az iskolai tantárgyakban. Az ugyanakkor meglévő jó képességei mutatják, hogy nem buta.”⁸ Smythe(2007): „A diszlexia az írás- olvasási készségek elsajátításában jelentkező neurológiai eredetű nehézséget jelent. Világosan megmutatkozik, ha a pontos és folyékony olvasás, helyesírás és írás rendkívül hiányosan vagy csak nehézségek árán fejlődik ki.” Összességében a diszlexiát részképesség-zavarnak definiálják, mely visszahúzza a gyerekeket a tanulásban. Következményeként magatartási és beilleszkedési zavarok alakulhatnak ki.

II. 2. A diszlexia okai

„A diszlexia multifaktoriális jelenség. A kutatások alapján a diszlexiának örökletes, biogenetikai alapja van. Ezek az okok egész életen át megmaradnak, de a figyelmi és érzékelési gyengeségeket megfelelő módszerekkel korrigálni lehet. Létrejöttében több tényező is szerepet játszik. Ezen tényezőket két nagy csoportra lehet osztani”.⁹ A fejlődési vagy elsődleges diszlexia: „Ennek oka lehet örökletesség, vagy a születés során elszenvedett kisebb károsodás, aminek következtében az agyidegrendszer mássága fog kialakulni.” Az örökletességen egyes szerzők azt értik, ha már valaha előfordult a családban olvasási zavar. A diszlexia ezen

⁶ Gósy Mária: Az olvasási nehézség, és a diszlexia határa. In. Fejlesztő Pedagógia 1994/5. évf. 4-5.szám, 41-43. oldal

⁷ Gyarmathy Éva: Diszlexia: a specifikus tanítási zavar. Lélekben Otthon. Budapest, 2007. 10-16. oldal

⁸ Meixner Ildikó: Dyslexiás gyermekek. In. Fordulópont 1999/1. évf. 2-3 szám, 71-73. oldal

⁹ Meixner Ildikó: Dyslexiás gyermekek. In. Fordulópont 1999/1. évf. 2-3 szám, 71-73. oldal

változatánál Vellution, Frank R. szerint a szocializáció is szerepet játszik, ugyanis, ha a gyerek látja, hogy a szülei olvasnak előbb utóbb ő is kedvet kap.¹⁰Szerzett vagy másodlagos diszlexia: Nem genetika eredetű probléma „Balesetek következtében, környezeti, lelki okok hatására lép fel. Olyan tényezők okozzák, amik a szociális hátrányos helyzetet, vagy az olvasástanítási módszertani hibákat.” Például: családi problémák, rossz pedagógiai módszerek.¹¹

II. 3. Diszlexia tüneteiről röviden

A diszlexia kialakulására, már a szülők és pedagógusok óvodás korban is felfigyelhetnek. Ilyen jelek a jobb és bal megkülönböztetésének zavara, illetve a cipőfűző megkötésével járó nehézségek. Az problémák általában az iskolakezdésnél jelentkeznek. Például: figyelmük szétszórt, nehezen tájékozódnak térben, miközben valamit csinálnak, és egy apró zaj már kizökkentheti őket. Az olvasásban, írásban, beszédben jelentkező tüneteket Meixner Ildikó tanulmánya alapján mutatom be. Az olvasással kapcsolatos folyamatban három jól elkülöníthető területen jelentkezhetnek a diszlexia tünetei: az olvasás pontossága, az olvasás tempója, az olvasott szöveg megértése, ami az olvasás célja. Olvasásban megjelenő tünetek a betűtévesztések, betűkihagyások, Szótagkihagyások és –betoldások, revíziók: A fogalom a betűrend irányának megváltozását jelent, a hibás kombináció, elővételezés, szóroncsról akkor beszélünk, ha a betűk 50%-át eltéveszti, ismétlése. A diszlexiás gyerekek olvasási tempója lassú, de ez nem csak az olvasás területén van így, hanem más cselekvésükre is érvényes, mint például a gondolkodás, mozgás. A szövegértés összefügg az olvasástechnikával. A szöveg megértése függ a gyerek szókincsétől, intelligenciájától, és a hibaszámtól, ami miatt a szöveg teljesen eltorzul.¹² Írásuk: vonalvezetési problémák, fonológiai kódolás zavara, helyesírási zavarok. Beszédben megjelenő problémák többsége megkésett beszédfejlődésű, szókincsük csekélyebb. A diszlexiások többségénél magatartási zavarok is tapasztalhatók. Megkülönböztethetünk elsődleges és másodlagos tanulási zavart. Elsődlegesről akkor beszélünk, ha az írást, olvasást biogenetikai okok nehezítik, másodlagosról pedig akkor, ha az előbbi problémához, azért, mert nem ismerték fel időben, és nem kapott szakszerű segítséget egyéb problémák társultak például: pszichés zavarok. Ezek a problémák az ért kudarckok

¹⁰ Vellutino, Frank R. : Az olvasás egy sajátos zavara, a diszlexia. In. Fejlesztő Pedagógia 1992/3. évf. 1-2.szám, 4-12. oldal

¹¹ Vellutino, Frank R. : Az olvasás egy sajátos zavara, a diszlexia. In. Fejlesztő Pedagógia 1992/3. évf. 1-2.szám, 4-12. oldal

¹² Subosits Isván: Az olvasás és írás zavarainak típusai. In. Fejlesztő Pedagógia 1992/3. évf. 1-2. szám, 20-26. oldal

eredményei, következményei. A gyerekek a folytonos kudarcélmények következtében elzárkóznak a külvilágtól, és önbizalmuk is jelentős mértékben csökkenhet.¹³

II. 4. Diszlexia és áldiszlexia:

Nem minden olvasási nehézség tekinthető diszlexiának. Hol lehet a különbség az olvasási nehézség és a diszlexia között? A diszlexiát a szakirodalmak elsődleges olvasási képtelenség, specifikus tanulási zavarként, és olvasási nehézségként definiálják.

Manapság egyre több szülő kéri gyermeke beszédvizsgálatát, akik az iskolában nap mint nap szembesülnek a kudarcokkal, rosszul tanulnak, nem szeretnek olvasni, pedig az intelligenciájuk átlagos. Csabay Katalin szerint el kell különíteni a diszlexiát és áldiszlexiát. „Míg az előbbinél a gyermek készülékében van a hiba, az utóbbinál pedig a gyermeket körülvevő környezet idéz elő a tüneteket, tehát a környezetben van a hiba.” Az áldiszlexia kialakulásáért három tényező felelős: A megváltozott társadalmi struktúra, ahol a gyerekek nincs lehetősége az aktív szókinés bővítésére, gyakorlására. A korai beiskolázás és a gyorsított tempójú olvasástanítás¹⁴ Gyarmathy Éva megfogalmazása szerint: „Áldiszlexiásoknak nevezzük azokat, akinek az olvasászavar hátterében nincs neurológiai eltérés”.

¹³ Meixner Ildikó: Dyslexiás gyermekek. In. Fordulópont 1999/1. évf. 2-3 szám, 71-73. oldal

¹⁴ Csabay Katalin: Az áldiszlexia mint korunk járványveszélye. In. Fejlesztő Pedagógia 1994/5. évf. 4-5 szám, 39-40. oldal

III. Diszlexiások helyzete Sárbogárdon

A diszlexiások helyzete ma hazánkban elkeserítő. A mai iskolarendszer nem felel meg az ő igényeiknek sem. Rengeteg nehézséggel kell megküzdeniük. A tanulási és tanítási módszerek eltérőek. Ez kihívást jelent a gyerekeknek, szülőknek, pedagógusoknak és a diszlexiás gyerekeknek egyaránt. A szülőknek is lehetőséget kellene adni arra, hogy a diszlexiát közelebbről megismerjék, hiszen ezek a gyermekek mind az iskolában, mind otthon más- más bánásmódot igényelnek. A pedagógusoknak a tanórákon belül nincs idejük és lehetőségük a problémás gyerekekkel külön foglalkozni. Ha ez nem oldódik meg a későbbiekben további nehézségek adódhatnak. Kevés olyan szakember van, aki ismeri és alkalmazni is tudja a megfelelő módszereket, ezért fontos lenne a pedagógusok szakirányú továbbképzése. Mindezek ellenére egyes területeken előnyökben is részesülnek a diszlexiások. A diszlexiások sokkal teljesebben látják a világot, észreveszik a rejtett összefüggéseket, és nem vesznek el a részletekben. Tehát az egészet látják. A diszlexiások vizuális feldolgozó képessége általában kiugró. Megtalálják a nem odaillo részleteket. Sokan képesek felismerni az összetett rendszereket, átlátni a bonyolult szerkezeteket, megérteni az egyes elemek kapcsolódását és szerepét, és képesek hasonlóságokat felfedezni különböző dolgok közt. Fejlett mintafelismeréssel rendelkeznek. Átlag fölötti teljesítményt nyújtanak a térbeli objektumok gondolatban való átalakítása, sok közülük a divattervező és építész. Térismeretük tehát fejlett. Képi gondolkodásuk hajlamosak inkább képekben, mint szavakban gondolkodni. A diszlexiások perifériás látása élesebb, mint a többségé, gyorsan felfogják egész környezetüket. Sokkal gyakrabban vágnak bele önálló vállalkozásba, mint a többiek. Magas kreativitással rendelkeznek.

III. 1. Diszlexia prevenciója

A diszlexia prevenció bevezetése hazánkban Meixner Ildikó nevéhez köthető, aki iskolát hozott létre, és olvasáspszichológiai és gyógypedagógiai módszereket érvényesítő terápiát dolgozott ki. A terápia lényege a készségfejlesztés, az olvasási kedv meghozása. A diszlexiásoknak az átlag olvasási időnél több idő biztosítása a cél. Az alapvető fejlesztő gyakorlatok célja, hogy biztosítsa a betűtanulás feltételeit. Ilyen például a mozgás, beszédképesség fejlesztése. A szakértők többsége egyetért abban, hogy a megelőzés és a korai felismerés a legfontosabb. Sárbogárdon nincs kötelező érvényű szűrés az óvodák nagycsoportjaiban, pedig ezekkel megtörténhetne a korai probléma felismerés.

III.2. Társadalmi környezet elemzése interjú segítségével

Kutatásomat a Mezőfalvi Petőfi Sándor Általános Iskola segítségével készítettem. Az ott dolgozókkal valamint a diákokkal és a szüleikkel. Kérdéseim voltak: Van-e a környezetében diszlexiás, ha igen van-e előnye, hátránya, illetve hogyan tekintenek a diszlexiásokra az oktatásban. A kérdések az alábbi témakörökben jelentek meg: közoktatás, tanulási lehetőségek, családi kapcsolatok. Interjúalanyaimtól többféle választ kaptam a diszlexiával kapcsolatban. Az alapvető hiányosságok egész életüket végigkísérhetik. Ez azonban nem csak egyéni, hanem társadalmi probléma is. Véleményem szerint a diszlexiára időben fel kellene figyelni, még az iskolakezdés előtt. Válaszadóimra hivatkozva egy normál iskolában nehezen értik meg őket, ezzel szemben egy speciális iskolában ritkábban fordul elő ilyen probléma.¹⁵ Az erre szakosított intézményekben könnyebben megvalósíthatók a speciális módszerek. Például nem okozna problémát, hogy még a többi ír, addig nekik semmi feladata, mert a felmentések miatt nem kell kézzel írniuk, helyette szóban felelnek. Azok a tanulók, akik nem kapták meg a felmentést, vagy nem ismerték fel időben a diszlexiát sokat küszködnek a tanulással. Általában problémás gyerekek tartják őket. A diszlexiások nem tudnak lépést tartani az osztály többi tanulójával, lemaradnak a tanulásban, a minimum szintet is nehezen tudják teljesíteni. Attitűdjei között eltérések vannak. Egyesek lusták, élvezik, hogy felmentésük van, beletörődnek ezekben a dolgokba, nem képesek semmit tenni előrehaladásukért, így a fejlesztő foglalkozások is eredménytelenek. Mások szorgalmasak, de mégsem érnek el eredményeket.

¹⁵*Forrás: interjúk*

Összegzés

A kutatásom során számos új információhoz jutottam. Bebizonyosodott, hogy jelenleg problémák vannak a képzés minden területén. A diszlexia nem fogyatékoság, hanem eltérő, a többségtől különböző gondolkodásmód. Az akadémikus tudást számon kérő iskolarendszerben a diszlexia hátrány lehet, de vannak olyan területek, ahol előnyben vannak. Az alsó fokú oktatásban dolgozó pedagógusok nincsenek kellőképpen felkészülve a diszlexiás gyerekek eltérő bánásmódjára. A szakemberek javaslatára a szülők egyre gyakrabban választják a tantárgyi követelmények alóli felmentés. A felmentett órákon a gyerekek nincsenek ösztönözve

a tanulásra, ezért az adott tárgyat nem is fogják kellőképpen tanulni. Inkább terápiás foglalkozásokon kellene részt venniük, ezáltal lehetséges lenne a fejlesztésük. Ennek megvalósítása szakemberek hiánya miatt nehézségekbe ütközik. Az órai megfigyelés keretében felfigyeltem a magatartásbeli, és írásban jelentkező problémákra is. Kutatásaim során kiderült, hogy a diszlexiások is képesek eredményeket elérni, csak lassabban, mint társaik. Akár kimagasló eredmények elérésére is képesek. A társadalomnak nyitottnak és elfogadónak kell lenni velük szemben.

„A diszlexiás mindennel többet küszködik, mint a többiek. Ennek persze megvannak a következményei: fáradtság, a haszontalanság érzése, gúnyolódás[...]büntetések.[...] A diszlexiás gyerekeknek mindig nagy esélye van arra, hogy az osztály rangsorában az utolsó helyet foglalja el. A túlterheltségnek köszönhető, nyomasztó fáradtság, valamint az iskolai és otthoni általános hangulat a gyermeket egy ördögi körbe kényszeríti, aminek következtében magába zárkózik. A fáradtság lehangolja és akadályozza a munkában. Fáradt, mivel túl sokat dolgozik, és túl sokat dolgozik, mert nem hatékony.”

(Béatrice Sauvageot-Jean Métellus)

Felhasznált irodalom

1. Csabay Katalin: Az áldiszlexia mint korunk járványveszélye. Fejlesztő Pedagógia 1994/5. évf. 4-5 szám, 39-40. oldal
2. Gósy Mária: Az olvasási nehézség, és a diszlexia határa. Fejlesztő Pedagógia 1994/5. évf. 4-5. szám, 41-43. oldal
3. Gyarmathy Éva: A tanulási zavarok szindróma a szakirodalomban. Új Pedagógiai Szemle, 1998/48.évf. 10. szám, 59-68.oldal
4. Gyarmathy Éva: Diszlexia: a specifikus tanítási zavar. Lélekben Otthon. Budapest, 2007. 248. oldal

5. Gyarmathy Éva: Tanulási zavarok azonosítása és kezelése az óvodában és az iskolában. Új Pedagógiai Szemle, 1998/48.évf. 11. szám, 68-76. oldal
6. Meixner Ildikó: A diszlexia prevenció, redukció módszere. Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Főiskola. Budapest, 2000. 65. oldal
7. Meixner Ildikó: Dyslexiás gyermekek. Fordulópont 1999/1. évf. 2-3 szám, 71-73. oldal
8. Mesterházy Zsuzsa: A nehezen tanuló gyerekek iskolai nevelése. Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Főiskola. Budapest, 1998. 49. oldal
9. Subosits István: Az olvasás és írás zavarainak típusai. In. Fejlesztő Pedagógia 1992/3. évf. 1-2 szám, 20-26. oldal
10. Vassné Kovács Emőke-Kassai Ilona: A nyelvi készségek és a diszlexia kapcsolatáról. Fejlesztő Pedagógia 1992/3. évf. 1-2. száma, 53-55. oldal
11. Vassné Kovács Emőke: Diszlexia- veszélyeztetettek kiszűrése lehetősége az Inizan-teszttel. Fejlesztő Pedagógia 1992/3. évf. 1-2. szám, 49-52. oldal
12. Vellutino, Frank R.: Az olvasás egy sajátos zavara a diszlexia. Fejlesztő Pedagógia 1992/3. évf. 1-2. szám, 4-12. oldal

Felhasznált honlapok

- **Diszlexia tünetei.**<http://www.olvasasizavar.hu/diszlexia.html#6>
- Diszlexiások helyzete Sárbogárdon. www.diszlexia.hu/tanulasizavar.pdf.
- Meixner Ildikó(1995): Munkásságom tézis-szerű összefoglalása
- Smythe: A diszlexia fogalma.[http](http://www.diszlexia.hu).
- Tanulási problémák www.oki.hu
- [http://www.beszed.hu/Csiszar Orsolya a diszlexia hatása a beszédmegértésre](http://www.beszed.hu/Csiszar_Orsolya_a_diszlexia_hatasa_a_beszedmegertésre)

Mellékletek

Online interjú a társadalmi környezetről

I. Van-e a környezetében diszlexiás? Ha igen hogyan viszonyultok hozzá? Miben van előnye, hátránya?

- Nekem az öcsém diszlexiás és diszgráfiás. Mivel vidéken a tanárok még hírből se hallottak erről a betegségről, így elkönyvelték hülye gyerekek, és nem is kapott kezelést mire anyu kiderítette, hogy ez a baja, addigra már nagyon le volt maradva. Akinek az írás-olvasás alapjai hiányoznak, az nem tud haladni a többiekkel a tanulásban. Örülünk, ha elvégzi a 8 osztályt.
- Nekem is az egyik öcsém diszlexiás. 3 évvel fiatalabb nálam. Régen sokat piszkáltam miatta, hogy sose olvas semmit, de akkor amúgy is minden miatt piszkáltuk egymást. Nála hamar kiderült, mert anyukám gyógypedagógus és pont ez a szakterülete. Tesóm nem az a kimondottan jó tanuló, sose volt az, szerintem azért, mert leginkább az olvasásra alapoznak az iskolák, a magolásra, nem a tapasztalásra. Öcsém mindent megjegyez, amit hall, de amit el kell olvasni, az kínszenvedés neki, a betűk kiolvasására megy el a figyelme, és nem magára a szövegre. A helyesírása is nagyon pocsék sajnos, szenved a tanulással.
- Hát igen ez a probléma a magyar oktatással, hogy mindent a magolásra épít. Aki képes órákat magolni az jó tanuló lesz anélkül, hogy okos gyerek lenne, aki meg erre nem képes az betitulálják hülye gyerekek. A magyar oktatás erős, de pont emiatt nem szerepel a nemzetközi listán a top helyeken.
- Nekem két ember is van a környezetemben. Az egyik az öcsém, aki 8 éves. Anyuék járatták logopédushoz, de sajnos elég lusta volt, és sose tanult. Ezért igazából értelme nem volt a sulinak meg a külön tanároknak sem, mert még most sem tud rendesen beszélni.

Vagyis tudna, ha odafigyelne, de nem foglalkozik vele. A másik egy közép sulis barátnőm. Helyes írni sosem tudott, viszont a matekhoz tök jó feje volt mindig is. Igazából elfogadják a társai, de felmentése van írásból.

- Egyik barátnőm kislánya diszlexiás. Sajnos nála későn derült ki már 4.osztályos volt. Addig rengeteg gondja volt a tanulással, bár kifejezetten intelligens és barátságos gyerek, de annyi kudarc érte a suliban, hogy sokszor sírva ment be reggel. Amikor végre diagnosztizálták a problémát, az akkori iskolában úgy álltak hozzá a tanárok, hogy az már a kiközösítését eredményezte. Ezért átvitték másik iskolába, ahol normális pedagógusok vannak. Nem gondolom, hogy ennek lehet előnye, hátránya illetve akkor, ha későn vagy egyáltalán nem ismerik fel, illetve ha nem segítő szándékkal állnak hozzá.

II. Hogyan tekintenek a diszlexiásokra az oktatásban, van előnyük-hátrányuk?

Egy átlagos iskolában lehet, hogy ellenségesen fogják kezelni, de vannak speciális iskolák, ahol teljesen elfogadott ez a tény.

Hát...továbbtanulásnál még plusz pontot is adnak érte....

Általános és középiskolában: Bizonyos szakértői vélemények alapján felmenthetik. Az egyetemen: A középiskolából hozott szakvélemény alapján felmentést kaphat a nyelvvizsga egy része, vagy egésze alól. A vizsgákon több időt kap a felkészülésre. Az írásbeli vizsgákat leteheti szóban, a zh-kat szóbeli vizsgával válthatja ki. Viszont nem jelentkezhetsz például tanítói vagy óvodapedagógusi szakra. Az egyetemi évekre kiállított szakvéleményt az igazgatóságnak nem kötelező figyelembe vennie.

Nem rég tudtam meg, hogy diszlexiás vagyok, és ezért nem megy az angol nyelv tanulása. 8- ba járok. Amikor tanulnom kellett idegen nyelvet az iskolában, akkor, ha valakinek nem ment a tanulás azzal magyarázták, hogy „nincs nyelvérzéke” Igazából nem volt téma a diszlexia. Ennek ellenére mindig jó tanuló vagyok, csak hát a nyelvtudásommal voltak gondok. Céлом, hogy legyőzzem a diszlexiámat és végre megtanuljam a nyelvet.

A nevelési tanácsadó adhat papírt arról, hogy valaki diszlexiás. Tanulhat tovább gimnáziumban, kaphat felmentést nyelvből és magyar írásbeliből. Az életben sok gondot nem okoz a betűtévesztés, mert van szövegszerkesztő. Idővel enyhülni is fog. Csak az iskolában szenved sokat. De attól még lehet nagyon ügyes és jó szakember.

Az én unokatesómnak harmadikos korában derült ki, hogy "diszes", addig ráfogták, hogy lusta. Pedig tényleg nem tud megtanulni egy verset sem.

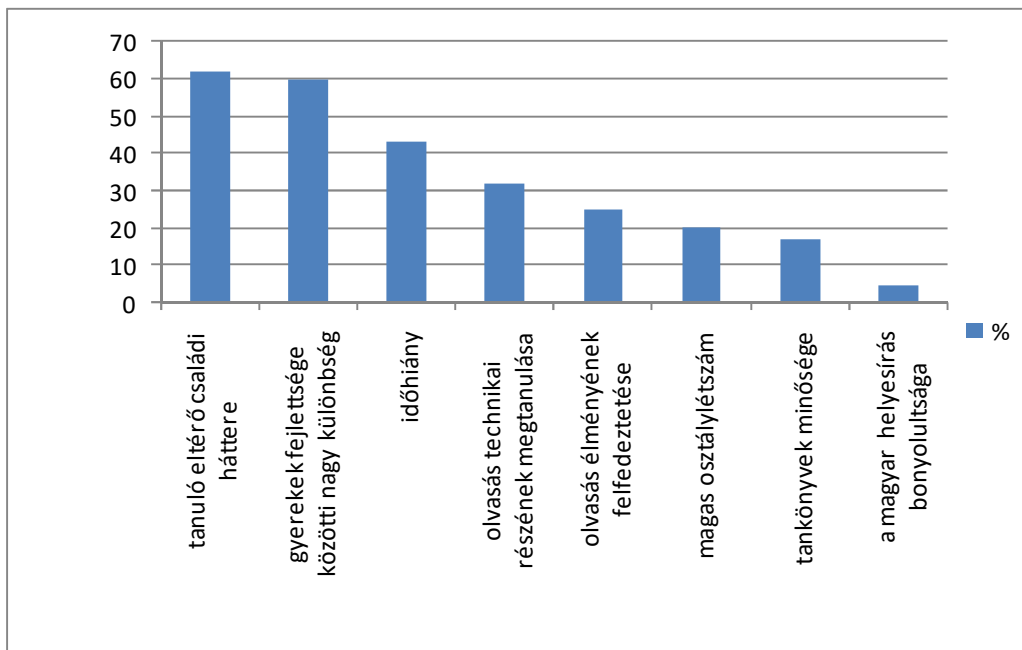
A diszlexia általában jól korrigálható. Sem a szülő, sem a gyerek nem tehet róla. Ha lusta, azon csak a szülő tudna változtatni, de van olyan, hogy láthatóan nem akar. Talán neki ez is jó az értékítéletéhez, ha ilyen a gyereke.

Gyógypedagógusként tudom, hogy sok olyan gyerek van akit diszesnek mondanak, holott köze nincs hozzá. Diszes akit a nevelési tanácsadóban vizsgálnak. Ott van egy teszt, kicsit beszélgetnek, senkit nem érdekel, mit tud, vagy mit nem a gyerek. Viszont akit a **TANULÁSI KÉPESSÉGEKET VIZSGÁLÓ SZAKÉRTŐI és REHABILITÁCIÓS BIZOTTSÁG** vizsgál meg, annál a gyereknél sokkal valószínűbb, hogy ténylegesen diszlexia-diszgráfia vagy diszkalkulia áll a háttérben. Ugyanis itt egy komplex vizsgálatot végeznek, amiben van egy pedagógiai, pszichológiai és orvosi vizsgálat, tehát a gyereket minden oldalról megvizsgálják. Itt kiderül az is, hogyha nem elég tájékozott a gyerek, vagy alacsonyabb az intelligencia szintje, és igen, az is ha diszes. A nevelési tanácsadóban nincs komplex vizsgálat, így boldog-boldogtalan megkapja a papírt, ügyesen át is lehet őket verni, viszont egy komplex vizsgálat kevésbé manipulálható

A felmentéssel nincs semmi gond, ha indokolt, ugyanis a diszlexiások több odafigyelést igényelnek, és jó, ha ezt tudja a tanár. Az emberek ott keresik a kibúvót, ahol csak lehet. Egy kis kenőpénzzel az orvos bármit kiállít sajnos. Sárbogárdon ez megy.

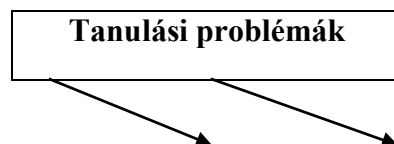
Mellékletek

Problémát okozó tényezők az olvasástanításban

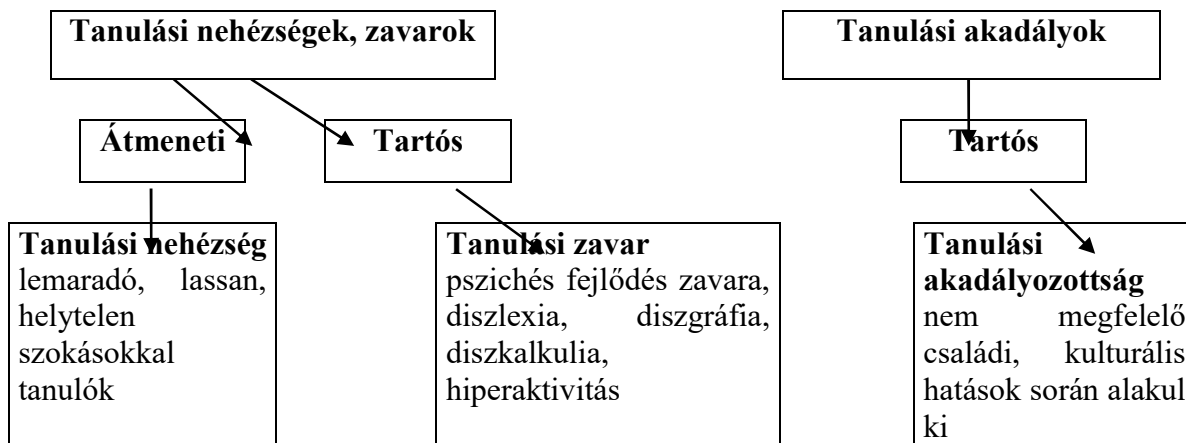
A fenti grafikonnal szeretném szemléltetni, hogy milyen tényezők okozhatják a problémát az olvasás tanításában. Az adatok egy nemzetközi vizsgálat eredményeként születtek, amely során tanítókat kérdeztek az adott tényezőkről. A kapott eredmények az oktatásban részt vevő diákok egészére vonatkoznak, nem csupán a diszlexiásokra. Amint láthatjuk a legmagasabb arányt (62,1%) a tanulók eltérő családi háttere, ezt követik a gyerekek fejlettsége közötti nagy különbségek (59,7%), a legalacsonyabb arányt a magyar helyesírás bonyolultsága jelenti. (4,4%).¹⁵

1. Tanulási problémák meghatározása

¹⁶ Problémákat okozó tényezők az olvasástanításban.

http://www.beszed.hu/csiszar_orsolya_a_diszlexia_hatasa_a_beszedmegertesre

Forrás: www.oki.hu